

Introduktion til Poulsens teori: "Et sprog om faglig læring"

Dette skrift er det første af en række tekster hen over de kommende år, hvori jeg fremlægger min teori: "Poulsens teori om faglig læring og kompetenceudvikling i skoler, uddannelsesinstitutioner og kursusvirksomheder", under den overordnede titel "Et sprog om faglig læring". Teorien er udviklet i perioden 1995-2023 og udgøres af en samling hypotetiske tankerækker, der i deres centrale teser tilsammen udgør et nyt paradigme i forståelsen af faglig læring – nyt for mig selv i det mindste 😊. Den handler om nødvendige og tilstrækkelige betingelser for moderne faglig læring og kompetenceudvikling og rækker frem til redegørelse for udvikling af komplekse integrerede faglige slutkompetenceprofiler og til personlig-kulturel tilegnelse af det lærte.

Med "læring" menes helheden og enheden af en psykologisk læreproces med et bestemt indhold". Med "moderne fag" menes ethvert nutidigt fag og enhver nutidig faglighed. Med "faglig læring" menes derfor enheden og helheden af faglighed som specifikt indhold i den intrapsykiske læreproces. Et fænomen, som altid foregår i en social og kulturel ramme. Om denne ramme eksisterer der en meget omfattende pædagogisk faglitteratur. Jeg fravælger rammen og holder teoriens analytiske fokus alene på den individuelle intrapsykiske læreproces med fagligt indhold fordi jeg vurderer at den intrapsykiske faglige læreproces er svagest belyst. Rammen, konteksten, har mange tænkt over.

Teorien redegør for hvad der skal til hos den enkelte lærende person – og pædagogisk metodisk i lærerens praksis - for at opnå vellykket læring af et givet fagligt undervisningsindhold. Et indhold, som jeg i teorien ikke tager normativt eller politisk stilling til: Jeg foreslår ikke, at der skal undervises i bestemte fag, eller hvilke af fagenes emner, der skal prioriteres. Det gør fagfolk, lærere, fagenes fortalere, uddannelsesfilosoffer og uddannelsespolitikere bedre. Jeg nøjes med at udvikle en tænkning om *hvad et fag er, hvad der udgør en faglig læreproces og hvilken betydning dette har for undervisningens nødvendige logik*. Målgruppen for tekstrækken er alle, der ønsker at få en ny og dybere forståelse af faglig læring og at løfte læringsresultaterne.

I perioden 1968-1990 var jeg statsansat forsker i pædagogisk psykologi ved forskellige institutter. Teorien blev imidlertid først udviklet i perioden 1990-2015 – hvor jeg havde forladt forskningsinstitutterne og arbejdede som selvstændig udviklingskonsulent i uddannelsessektoren. I forbindelse med såvel forskning som konsulentarbejde har jeg i hele perioden læst en omfattende faglitteratur og indsamlet en række empiriske materialer vedrørende faglige læreprocesser og undervisning, men teorien er ikke direkte bygget på dette grundlag, da jeg i 1995 inspireret af en række konsulentprojekter om "kollegial supervision" intellektuelt brød af og startede tankerækker i helt andre retninger. To bøger: "Målstyret kompetenceudvikling i undervisning og læring" (2001) om læring af enhver form for kompetence i alle fag samt "Tilegnelse af boglige fagkundskaber" (2006) som alene handler om læring af bogligt-akademiske fag overvejende fag med et forskningsmæssigt grundlag – repræsenterer skridt på vejen til min nuværende forståelse. De er først nu – med udviklingen af en grundmodel for strukturen i en faglig læreproces, der fremlægges i Tekst 3 - tænkt sammen til en helhed der fremlægges i de kommende tekster. Tillige er publiceret en lang række artikler. Med andre ord: Indholdet i teksterne er min aktuelle forståelsessyntese: Jeg skriver enkelt og direkte og i koncentreret form om tingene således som jeg *forestiller* mig at de er og fungerer. Teksten kan læses også af folk, som ikke har en omfattende pædagogisk

psykologisk faglitterær ballast. Omkostningen ved dette er, at læseren selv må tage stilling til overbevisningskraften i teorien idet den ikke kan legitimeres ved at bygge på andre kendte teorier på området endsige på bestemte empiriske datamaterialer.

I dag, hvor jeg udsender første version af "Tekst 1" fylder jeg 80 år. I sagens natur kan jeg ikke vide, om jeg vedblivende vil være ved mine fulde fem indtil jeg har dokumenteret hele teorien. Det vil vise sig. Måske indtræder seniliteten medens jeg skriver. Eller måske er den allerede indtrådt Uha! Uha! Men når jeg det ikke, så efterlader jeg en uoverskuelig bunke af papirer, filer, notater og tekster.

Et særligt forhold er, *at jeg ikke har tænkt hhv. skrevet under det publiceringspres, som vor tids forskere er underlagt.* Jeg har kunnet give tankerne den tid de havde brug for til at modnes, indse fejltagelser, genoptage tidligere spor, forfølge indskydelser osv. Med andre ord har jeg kunnet arbejde under "grundforskningsvilkår" langt fra universiteter og læreanstalter og hvorvidt mine bøger og artikler er kommet med i citationsindex hhv. i fagtidsskrifter har ingen betydning haft for min tankeproces idet jeg siden 1991 har været økonomisk – *og ikke mindst intellektuelt* – uafhængig. Det var min tænkning ikke, da jeg var ansat i forskningsverdenen, for uden at jeg egl. lagde mærke til det indpassede jeg mig efter fremherskende anskuelser om læring og skole-uddannelse. I et halvt år i 2004 var jeg lektorvikar ved Dansk Institut for Gymnasiepædagogik – hvor jeg imidlertid ikke arbejdede meget med læring. Økonomien er derfor i det meste af perioden kommet fra mit konsulentarbejde og siden fra min pension og beskedne indtægter fra salg af brugskunst og træskulpturer i hårdttræ.

Plan for de første tekster

- Tekst 1: **"Et sprog om fag og faglighed"**. Hvordan kan vi bedst forstå mangfoldigheden af fag som læringsindhold i faglig læring?
- Tekst 2: **"Hvilke psykologiske processer er faglige læreprocesser og hvilke er ikke faglige læreprocesser?"** Afgrænsning af den faglige læreproces.
- Tekst 3: **"Dekonstruktion af den intrapsykiske faglige læreproces i dens psykologiske grundelementer"**. Tværnsnitsmodel for den faglige læreproces. Opløsning af læreprocesbegrebet.
- Tekst 4: **"Et sprog om"**. Tanker om videnskab, udvikling af teorien og om modellens betydning for teoriudvikling. Skrevet til forskningsnørder.

Med venlig hilsen Sten Clod Poulsen